

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Կ Ա Ն

ՍԵՆԱՏՐՈՒԿ ԹԼԳԱՒՈՐԻ ՎԵՆՃԵՆԸ.

ԱՆՏՔ ԶՈՐԻՑ ԺԱՄՈՒՑ.

Վ. ԿՐԻՍՏՈՒՄ Լ.

(Տեսարանն առաջի առնե զգանձինն ի դարպասի երդանան-
դայ Արշակունեայ, յորոյ որմանց արեւելակողմանն է աս-
րուսան, ի միջակիտին բռնիք, եւ շուրջանակի բնդ որմն
բազմոց, բազմեալ կան երդանանց եւ երդանազ.)

ԵՐՈՒԱՆԴ ԵՒ ԵՐՈՒԱՅ

Երուանդ.

Անտանեկ ի արքայի հեղձութիւն,
Որ կըստեմ ամեն օր իմ բարկութիւն,
Ինչ է յանցանքս որ Հայրս ուր է յայտնի չէ,
Զէ բաւական որ մայրս յազատ տանէ է:

Երուազ.

Այդ խօսքերէն որ Սանատրուկ կը խօսի,
Իմ արտա մէջ արեան աղբիւր կը հոսի,
Միայն դաւ չես մեր մօր ծնունդ, ես ես եմ,
Ինչ քեզ ասուի ես ես պիտի այն կիսեմ:

Երուանդ.

Միշտ ատելի է չի մարդոյն հայելին,
Խոհեմութիւն չէ եւ գովին գովելին,
Երբ գովեալ կարէ զիպիւ այն մարդոյն,
Որ ունի կիրթ հակառակ այն գովելոյն,
Զոր օրինակ մենք տեսել ենք Արքային,
Կարենք գովել նրան հանդէպ արքային,
Նա չի ասի թէ դուք նրան գովելով,
Իմ թերութիւնք կնախատեք կեղծելով,
Ինքն յայտնի ինչ զէմ կածէ ծնողն,
Որ ամուսին չունելով է ծնել զին.
Ամբ յոցս որք նրան կին չեն առել,
Ոչ թէ հոգին, այլ միայն տեսն են նայել:

Երուազ.

Յիրաւի է, մեր մայր էր խիստ ձաւաղեմ,
Բայց նորա խօսք ընտանեկան չէր ընդգէմ,
Արշակունեաց ցեղէն գտնով նա սերեալ,
Արքունեաց մէջ միշտ պատուով էր մեծաբեալ:

Երուանդ.

Եղեկոյ տիկին Դիւայն Հեղինէ,
Ունէր հրաման յԱրքար արքայ իւր առնէ,
Սիրով պատուով յարգել տիկին մեր մայրը,
Որուն արքայն կսիրէր որպէս իւր քոյրը:

Երուազ.

Իմ միտքս է որ մենք դարպաս կերթայինք,
Արքայորդոց հետ գրասանք կանէինք,
Տգեղ էինք, ինչպէս եւ այժմ չենք չքնաղ:

Բայց մեզ երբեք ասոյ չկայր մի գայք խաղ:
Ինչպէս չքեզ պատանի էր Անանէ,
Եւ ասա տարով երկցողոյն էր մեզնէ,
Մեզ խողովկից լինելէն ընտ չեր խոյս տար,
Անգտանելոյ երբեք նշան չէր ցոյց տար:
Երուանդ.

Մի թէ սա քիչ է մեր հետ խաղացել,
Բմբշամարտի, բանամարտի մէջ մըտել.
Ի հարկէ ես նրան խայթել չուզէի,
Ապա թէ ոչ ամեն օր տի գլուխի:
Սա իմ ուժիս յիշերորդ մասն եւս չունէր.
Բմբշամարտին մէջ միշտ յաղթած տի չինէր,
Վասն որպէս երբ մեր մէջ խմբէր գտեմարտ,
Անվերջ կրնէր մեր երկուսի բմբշամարտ:
Երուազ.

Միթէ նոր անց ձեր մէջ տեղի ունեցաւ,
Երուանդ.

Այսօր Հռոմայ դեսպանին ճաշ արուեցաւ,
Ես ես էի բազմականի մէջ նստած,
Սանատրուկ էր մէ քիչ զինով զուարթացած,
Ճաշն յերկարեց, դեսպանն պատմեց հին անցքեր,
Արքայն անտի առաւ իմ զէմ նոր նետեր:

Երուազ.

Ինչ նետ կարէր առնուլ արքայն այն տեղէն,
Երուանդ.

Ականջ դիր որ իմանաւ բանն ի գլխէն,
Դեսպանը շատ գովասանեց Հռոմը,
Նորա խօսքով զեզ անգամ չէ Մծբինը,
Հոկտաւիոս յիսուն տարի վաղազոյն,
Պարծենալով ասել էր իւր սրերոյն,
Աղիւսակերտ եմ ասացել ես Հռոմ,
Մարմարտին, Պարթիւր, կէսայ կթաղում:
Ներսէ կայրը հրէիք արեւ այրել է,
Եւ ասելի զեղեցկազարդ չինել է:
Արքայն հարցուց, թէ Հռոմ ուր է հիմնել,
Դեսպանն ասաց. հովիւներ են այն չինել:
Սանատրուկը այս խօսքէն շատ դարմացաւ,
Եւ դեսպանին խօսքն երկարել նիւթ տուաւ:
Խալկոյ մէկ գաւառի թագաւոր,
Որոյ անուն որպէս թէ էր Նումիտոր,
Ծեր լինելով յանձնել է իւր եղբորը,
Իւր գետեր հետ արքայական ամբար:
Նոր այս արքայն յայտնուել է բանաւոր,
Անգլթութեամբ բանտարկել է ծեր եղբոր,
Դատերն եւ մէկ այնպէս տեղ է պահել,
Ուր նա երբեք չէ կարող մարդ տեսանել:
Բայց աղիւր փեսայ դառել է գաղտնի,
Երկու արու գաւառ ծնել է յայտնի,
Բանաւորը այս նորածին դաւակաց,
Հրամայել է ձգել գետ սրնթաց,
Ալեք աղայքն զեպ ի գետափն են հանել,
Այս աղայոց մէկ շատ հովիւ է գտել:

Իւր զաւակաց հետ պահելով միասին
 Զարգացրել է հովուաց մէջը երկուսին,
 Մէկի անան Հռոմուլոս է դըրել,
 Եւ երկրորդին Հռեմոս է յորջորջել,
 Սոքա բարուք կայտառւ. և սէգ լինելով,
 Խաղակից աղոց կը նեղէին ձեռնելով.
 Հասակակիցք մէկ հնար են մտածել,
 Այս երկուսին իրանց մէջէն հեռացնել,
 Ասել են նա միայն մտնի մեր խաղը,
 Ով որ կարէ անուանել իւր ժընդը:

Հըռոմուլոս և Հըռեմոս զլիակոր,
 Սկսել են խնդիր առնել հօր և մօր,
 Շատ պտրելով գտել են ծեր արքային,
 Հովուաց նպաստ տալով դրել յիւր գահին,
 Այս գտել են և իւրեանց կորած մայր.
 Որոյ համար ծեր Թադաւորն միշտ սրգայր —
 Նուսիտորը փոխարէն այս երախտեաց,
 Իւր Թռռներուն տուել է տեղ ի շինուած,
 Նոքա հովուաց ձեռնտուութեամբ հիմնել են
 Այն տեղ քաղաք, որ և Հռոմ կոչել են:
 Սանատուկը ծիծաղելով ինձ նայեց,
 Ձեռին բռնած սկի բաժակն բարձրացրեց,
 Ասաց նա թող միայն խմէ բաժակէս,
 Ով որ իւր հօր անուն կասէ յայտնապէս,
 Այս որ ասաց տուեց բաժակն Արքամին,
 Արքամ իւր հօր անուամբ խմեց այն գինին.
 Յետոյ կարգաւ խմեցին միւս իշխանքը,
 Որ ասացին զիւրեանց ծնողաց անուանքը.
 Ամենեքեան գիտէին որ այս ամեն,
 Արքայն հնարեց, որ իշխանք ինձ ծաղր անեն:

Ես լուռ և եթ կը նայէի վերջ բանին,
 Արքայն լցրեց բաժակի մէջ իւր գինին,
 Եւ ասաց ինձ, Երուանդ ասա հօրդ անուն,
 Կարգը հասաւ, որ դու խմես յիմ գինւոյն:
 Ես ասացի հօր անունն է Սուր, Նիզակ.
 Եւ ձեռս իսկոյն կարկառեցի առ բաժակ.
 Ոսկի բաժակն շրթանց կողմէն բռնեցի,
 Ներքի կողմն էր ի ձեռին արքայի:

Երբ քարշեցի, ըմբռնեաղն կտրեցաւ,
 Գինին, որ մէկ կաթիլ է վայր չկաթեցաւ,
 Ես խմեցի, բաժակն ձեռամբ ձռեցի,
 Գնտակի պէս նորա առջև ձգեցի:
 Արքայն տեսաւ ձեռին կտրած բաժակը,
 Այլ տարաւ դէպ իւր գօտուց գաշնակը.
 Ծռռ նայելով վրէն Թողի արքունքը,
 Իմ յետևէն ելան և այլ իշխանքը:

Երուադ.

Այս հեգնութեանց այլ ևս պիտի համբերեա,
 Իշխանաց մէջ ինչ կուենեալք մենց երես.

Իմ կարծեցքս, շատ լաւ է որ գաղթական,
 Կարյինք, երթանք մէկ այլ երկիր հեռատուն:
 (Արքամ ներս մտաւ.)

(Շարունակել)

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՏԻԿԻՆ ԽԱՐԻԱՄ Գ. ԻԶՄԻՐԵԱՆ.

Գլխարեցի Բարեպաշտուհի տիկին Մա-
 ռիամ Գալստեան Իղմիրեանց երկու հա-
 զար ռուբլի նուիրեց Գլխարու Հայոց օ-
 լորիդաց դպրոցին յանուն և ի յիշատակ
 հանգուցեալ առն իւրոյ Գալուստի Իզ-
 միրեան:

Նշանի՜ք այնմ որ գիտելով ազգիս այժ-
 մեան անհրաժեշտ պէտքը և կարօտու-
 թիւնը՝ Հայ մանկուոյն դաստիարակու-
 թեան՝ զարգացման և յառաջադիմու-
 թեան համար հոգւով չափ կըղձանայ
 նուիրաբեր լինել և բարերար հանդիսա-
 նալ, որպիսի առաքինութիւն ոչ միայն
 հաճելի է և սիրելի Աստուծոյ, այլ և մեր
 փրկութեան և Նկիղեցւոյ պայծառու-
 թեան և փառաւորութեան առաջին մի-
 ջոցն է: Ուստի կգովմք նոյն առաքինա-
 սէր Տիկնոջ բարի եռանդը և նպատակը,
 որով միանգամայն թէ՛ իւր և թէ՛ հանգու-
 ցեալ կողակցին անունը և յիշատակը ան-
 մահ փայլեցուց և փառաւորեց, և մեր,
 Գլխարայ մերազնեից և համայն Հայո-
 րերոյն շնորհակալեաց արժանացաւ. զոր
 հրապարակաւ յայտնելով, կը բաղձամք
 նոյնպիսի նուիրատու Տիկնայք և Պարո-
 նայք յաճախ տեսնել յօգուտ և ի նը-
 պաստ յաւելման և զարգացման տաճա-